

EELK JUURU MIHKLI KOGUDUSE LEHT

Nr 2 (34) DETSEMBER A. D. 2016

Sinu käes, Issand, on kõik mu ajad.

Ps 31:16

Üks saab olla ainult Looja!

Mäletan, et usuteadust õppides, lausus üks lektor, erinevaid religioone käsitleva loengu lõpus, et ega me ju kindlalt ei tea, kas meie kristlasedki usume õigesse jumalasse. Selline küsimuse asetust ei jätnud mind sugugi üksikõikseks. Küsisin vastu, et kuidas saab üldse uskuda kellessegi valesse jumalasse, kui olemas ju ongi ainult üks Jumal?!

Tõepoolest oli aeg, kus tunti mitmeid erinevaid jumalaid, jumalannasid, haldjaid ja vaime. Igal suguharul võis olla oma jumal. Teame, et antiik-Kreekas usuti, et Olümpose mäel elab 12 jumalat. Muistsetel eesti aladel kummardati mets-, maa- ja veehaldjaid, ilmataati, ilmatare, Ukut, Metsikut, Pekot, Penn'i, Tõnn'i, Taarat või Thor'i jne. Jumalaid ja jumalusi oli maailmas palju päevani, mil juudid jõudsid arusaamani või Jumala poolt ilmutatud tõeni – meil on üks Jumal, kes on kõikide Isa, kes on kõikide üle ja kõikide läbi ja kõikide sees. (Pauluse kiri Efeslastele 4:6) Juudid andsid „jumala“ mõistele uue tähenduse, hoopis laiema, sügavama aga samas ka täpsema tähenduse – Jumal on kõige looja ja põhjustaja. Ta on kõikjal ja kõiges, A ja O, aegade algusest kuni ajastute lõpuni. **Kõige loojat ei saa olla mitu!** Kui Jumal on Looja, siis saab teda olla ainult üks.

Erinevad rahvad võivad anda küll Loojale erineva nime. Kutsutagu Teda siis nimega Elohim või Allahh või Šiva, Visnu, Brahma või Ahuramazda või mis iganes veel ... Seni, kui me sisuliselt räägime kõige Loojast – ühest ja ainsast Loojast, ei saa me rääkida enam kahest või rohkemast

erinevast Jumalast. Oluline on veel see, et kui üks Looja Jumal on **kõik** loonud, siis on ta järelikult loonud ka kõik erinevad jumalused, haldjad, vaimud, Penn'id ja Tõnn'id aga samuti kõik erinevad pühad paigad – pühad mäed, templid ja hiied ...

Need kõik mahuvad Looja Jumala ja Tema poolt loodu sisse. Seepärast pole oluline pühaks pidada ühte kindlat puud või puid, mis moodustavad hiie, sest Jumal on kõikides puudes, ka nendes, käevarre jämedustes leppades, millega vana-eestlane sauna küttis. Pole oluline pidada jumalaks päikest, nagu egiptlased

ega ka mitte **uut Jumalat**. Nii enne ristirüütleid (rahulikult teel) kui ka koos rüütliga nõ „tule ja mõõgaga“ toodi meile uus ja sügavam arusaam ühest ja ainsast Jumalast kui kõige Loojast. Avardati meie jumalapilti, et Jumal on hoopis midagi rohkemat ja vägevamat, kui meil siin senini arvati. Tal on meile rohkemat pakkuda kui rikkalik saak ja hea tervis. Ta pakub – Jumala lapse staatust, igavest elu Taevases Kuningriigis. Elu armastuses. Tule ja mõõgaga toodi ka euroopalik kultuur. Toodi palju uusi teadmisi, mitte ainult teoloogia vallas – kasvõi see, et laevaga pikalt möö-

Jumal on nõnda maailma loonud, et kõik halb unustatakse, kõik hea ja kasulik kantakse aga edasi põlvest põlve. Nii on eestlased, aastasadu hoidnud oma südames ja kumardanud ühte ja ainsat Looja-Jumalat. Ka Eesti iseseisvuses 1918 aastal, kui oli võimalik loobuda kõigest, mis jõuga peale surutud, ei tulnud kõne allagi loobuda ristiusust. 1922. aasta lõpus oli ainuüksi luterikirikute liikmete arv 910 000 hinge, see oli üle 90% eestlastest, keegi neist ei kiirustanud oma nime koguduse nimekirjast kustutama. Vastupidi, asutati hoopis oma rahvakirik, mis koos Eesti Vabariigiga tähistab ülejäämisel aastal oma 100. sünnipäeva.

Lõpetuseks tuleb muidugi rõhutada, et kristlased ei usu mitte ainult Looja Jumalat, vaid Taevase Isa kõrval ka meie lunastajat, Issandat Jeesus Kristus ning samuti Püha Vaimu, kes tänasel päeval – siin ja praegu meid juhib ja õpetab ja kes koos Isa ja Pojaga olemuselt üks on. Aga selleks, et jõuda Jumala Pojani ja Püha Vaimu väeni, on vaja kõigepealt usku ühte ja ainsasse Jumalasse, praeguse hetke Loojasse, tingimusteta armastusse, siis hakkad Temas nägema ka sõnast lihaks saanud Poega – Lunastajat, siis hakkad osa saama Püha Vaimu erilisest väest! Siis hakkad mõistma, et tõepoolest – imed on olemas!

Imederohket jõuluaega ja õnnistatud uut aastat soovides

KALLE KÕIV
koguduse õpetaja

Foto: JAAK KADARIK

sesta tegid, sest Jumal on loonud kõik universumi tähed, ka need, mis jäävad meist miljonite valgusaastate kaugusele. Pole oluline otsida Jumalat ühest kindlast hoonest – templist, sest Jumal on kohal kõikjal ja kõiges. Iga inimese südames on Jumala vaimu tempel.

Seetõttu jäävad mulle arusaamatuks väited, et ristiusk on meile võõras usk, toodud tule ja mõõgaga. Meile ei toodud **uut usku**

da merd sõites ei jõua maailma otsa, nagu Kalevipoeg arvas. Kui meile olulised teadmised ja oskused on toodud meie maa okupeerimise hinnaga, siis see ei tähenda, et peaksime nendest teadmistest esimesel võimalusel loobuma. Okupantidest vabanedes sulgema Tartu Ülikooli, unustama eesti kirjakeele, uskuma taas loodusvaime, kes ei ela meie sees, vaid kellega saab käia pühas hiies kauplemas.

Kiriku põranda taastamiseks

Paljud koguduseliikmed on anetanud kiriku põranda taastamiseks. Paraku ei seisne eelseisvad tööd üksnes põranda taastamises, vaid kõigepealt tuli kõrvaldada põhjused, miks me osa põrandat lammutama ja likvideerima pidime. Kirik on halvasti kaitstud sadevete sissetungi eest. Katus on küll korralik, kuid katuse sadevete eemaldamise süsteem on lagununud, suurem osa vihmaveet jõeab maapinnale vihmaveetorusid läbimata. Vundament on ehitatud ilma hüdroisolatsioonita, nii tehti veel 19. sajandi lõpul, varasemast ajast rääkimata. Seega tungib vesi hõlpsasti läbi vundamendi kiriku põranda alla.

Möödunud sajandi 90-ndatel paigaldati Juuru kiriku hoone välisseinte äärde 52 betoonist kanalikatte-plaati. Need pidid kaitsma vundamenti ja kiriku põrandaalust maasse imbuvate sadevete eest. Mingil põhjusel jäid paigaldamata umbes 15 plaati kiriku lõunapoolse seina äärde. Just seal teispool seina, kiriku põranda all, hakkas arene-ma majaseen. Meie kogudus ei ole jõukas, elame põhiliselt liikmeannetuste ja väga tagasihoidliku majandustegevuse arvelt peost suhu. Kui saame kiriku juures teha midagi talgute korras, tuleb see võimalus ära kasutada. Plaadid olid olemas ja Muinsus-

kaitseametile loataotlus ja tegevuskava esitatud.

Võib tekkida küsimus, kas selline tegevuskava on üldse mõistlik? Plaadid savise liiva kihil ei suuda oluliselt kaitsta vee eest, vaid hoopis takistavad vee välja aurumist pinnasest. Siiski suudavad nad vee imbumist pinnasest 70 cm ulatuses seinast eemale viia ja seega vähendada selle jõudmist vundamendi sisse ja põranda alla. Kui meie kogudus saab kunagi rikkamaks, võime tellida projekti kogu vundamendi lahtikaevamiseks vähemalt meetri sügavuselt, kaasaegse hüdroisolatsiooni ja dreenaži väljaehitamiseks.

Muinsuskaitseamet vaagis meie tegevuskava arheoloogiakomisjoni istungil. Õnneks oli Muinsuskaitseameti Harjumaa vaneminspektor Armin Rudi lahkelt nõus kaevamistöde arheoloogilist järelevalvet tegema, veelgi enam, ta pidas meile ka väikese selgitava ettekande arheoloogiliste leidude tähtsusest meie minevikusündmuste dateerimisel ja kirjeldamisel. Inimluude järgi on võimalik kindlaks määrata matuse aeg ning lõualuudes säilinud hammaste järgi taimse ja loomse toidu vahekord lahkunu menüüs. Vanemate matuste puhul pandi lahkunule kaasa ka ehteid ning muidki esemeid.

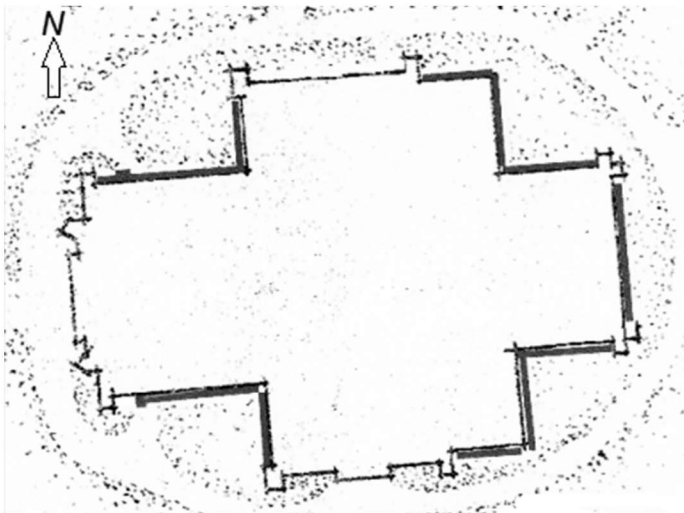
Juuru kirik ongi rajatud paika, kus juba enne esimese kiriku ehitamist oli kalmistu. Labidad löödi maasse ja kiriku seina äärde

kaevati tranšee, kokku ligikaudu 14 m pikkuselt, laiusega 0,8 m ja sügavusega 0,2 m. Leiti inimluuid, mida kogunes tagasihoidliku pappkarbi jagu. Väljakaevatud pinnas koguti õhukese kihina madalasse kohta kiriku taga, et see metalliotsijaga läbi uurida. Uuringute tulemusena leiti mõned väikesed metallesemad, millest väärrib nimetamist Plettenbergi ajast (16. sajandi I poolest) pärit münt. Lõunapoolsesse trepikotta viiva ukse kõrvalt ida pool tuli nähtavale vana kiriku pikihoone vundamendi serv. Silmaga oli näha, et vundamendi serv ja kiriku sein on omavahel nihkes.

Juuru kiriku praegune hoone ei ole rangelt ida-lääne suunaline, nagu arvatakse vanad kirikud olevat. Kõrvalekalle on umbes 4° kirde suunas. Tekib küsimus, kui täpselt vanal ajal suudeti ehitusi paika panna. Käesoleva loo autori arvates uue kiriku ehitamisel (1893–1895) (pikihoone osas) vana vundamendile, püüti asja kraadi võrra parandada ning pöörati kirikut kagu suunas kraadi võrra vana vundamendi peal, mis oli selleks küllalt lai. Teisest küljest vaadates ei ole selline hüpotees tõenäoline, sest kooriruumi seinad olid ja on paigas 13. sajandi viimasest veerandist saadik. Nende asend ilmakaarte suhtes on paigas ja seega ei oleks saanud ümberehitusega pikihoone asendis olulisi korrektiive teha. Siin on, mida arheoloogid ja arhitektuuriajaloolased saavad võimaluse korral selgitada.

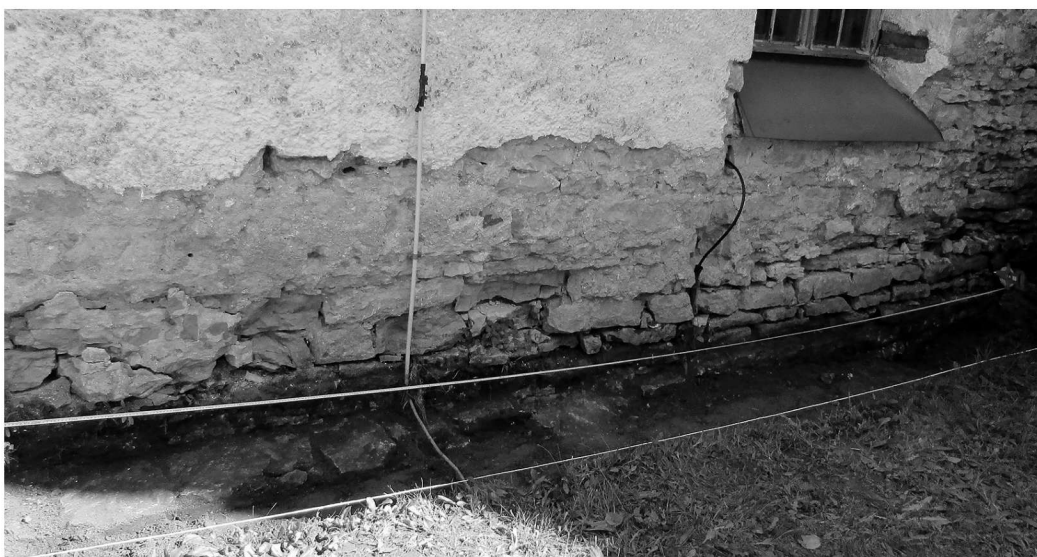
Tänaseks on kogu plaadistik kiriku ümber korrastatud ja uuendatud. Suur tänu kaheteistkümneme koguduseliikme tööle 2 laupäeval, tänu Rein Haggile liiva eest, Armin Rudile järelevalve eest ja Arne Kivistikule, kes metalliotsijaga töötas. Aitäh talgutoitude valmistajatele ja jäätisega kostitajatele.

Tänu Jumalale, kes mõlemal korral ilusa ilma kinkis ja inimestele jõudu ning tahet andis midagi Tema riigi jaoks ära teha.

Kiriku asendiplaan ja plaatide paigaldus

- Varem paigaldatud plaadid
- 2016. aastal paigaldatud plaadid
- Vana kiriku vundamendi vaatluse koht

Kaevandi põhjas on näha osa vana kiriku vundamendist

Foto: ARMIN RUDI

JOEL-SIIMO PÖLD
juhatuse esimees

X JUURU ORELISUVI „Juubelisarv“

19. juuni – 27. august 2016

Juuru Orelisuvi jõudis sel aastal esimese verstapostini – kümnen- dat korda toimuvad Eestimaa ti- hedas kultuurisuves kodus Juu- ru kirikus orelikontserdid ja „ore- liga“ kontserdid, st. kontserdid, kus orel ei ole mitte pea-, vaid üks kõrvaltegelaste hulgast.

„Juubelisarve“ nimi sündis heebreakeelsest sõnast „jo-bel“, mis tähendab eesti keeles „jäär- sarvi“, millest tehti kaugele kõla- vaid „juubelipasunaid“. Ja Juuru Mihkli kogudusel oli juubel: 777! Samal ajal leiti kiriku kõrval asetseva väikese kabeli restau- reerimisel sealsetelt seintelt keer- dus pasunad, vägagi sarnased just juubelisarvedele.

Seekord alustasime kohe öö- kontserdiga, **19. juuni** hilisõhtul tuli Juuru laulma **Vanalinna se- gakoor, dirigent Lauri Aav** koos oma laulusolistist hääleseadja **Kaia Urbiga**. Lauldi nii vanemat kui uuemat kooriloomingut, nii Eesti kui välisheliloojatelt. Kaia Urb laulis ka mõned soololaulud ning kontserdi lõpetasid amee- riklase Karl Jenkinssi motetid ning Rene Eespere Kaks jubilatsooni orelil saatel. Koorimuusika jaoks on Juuru kirikus väga hea akus- tika.

1. juulil tuli kontserti andma üks Tšehhi tuntuimaid organiste **Irena Chřibková**. Tema tööko- has, Püha Jakobi kirikus asub Praha kõige suurem orel, 92 re- gistriga Rieger-Klossi firma pill. Aga Irena tundis ennast Juurus vägagi koduselt, tema arvates on Juuru orel romantilise hingelaa- diga. Irena kavas oli lisaks J. S. Bach'i ja E. Elgari teostele palju eesti kuulajatele suhteliselt tund- matut Tšehhi orelimuusikat, üks vahva pisike pala rääkis väikesest tihasest ning ei puudunud ka kaasaegsete heliloojate teosed.

7. organisti 7. juulil – pühen- dusega Juuru Mihkli koguduse 777. aastapäevale – orelit män- gisid **Tiia Tenno, Ronja Soopan, Marju Riisikamp, Hille Poroson, Kadri Ploompuu, Kersti Peter- mann** ja allakirjutanu. Tore, et nii palju organiste ühekorraga tulla said, oma panusega koguduse aastapäeva tähistama. Harjutus-

aegade koordineerimine võttis kõige rohkem aega, ülejäänud oli juba puhas rõõm. Kuigi eelnevalt ajastut kokku ei lepitud, sai kava stiilselt barokne, kõikide orelit- teoste heliloojate eluaastad jäid vahemikku 1650–1750. Siiski olid valitud teosed eri maadest ja eri karakteriga, näitasid Juuru orelit väga erineva kandi pealt. Orelirõdul oli ka soe ja sõbralik õhk- kond – mitte väga sageli ei satu nii palju organiste koos kontserti andma!

Nii Orelisuve kui ka kalendri- suve lõpetas **XVII ajalooliste klahvpillide ja orkestrimuusika suvelaagri lõppkontsert „Muusikameri“**. Sel aastal oli laagris rekordarv lapsi: 65 ja neid õpe- tas 14 õpetajat, lapsed tulid muusikakoolidest üle Eesti ja kõige toredam, et mitu last olid ka siit- samast Juurust. Kõik nad said eri- nevaid pille proovida ja tunde erinevatelt õpetajatelt. Lõppkont- serdil mängis suur ühendorkes- ter, kus ei puudunud ka puhkpil- lid, palju erinevaids ansambleid ning solistid nii klavessiinil kui orelil. Lõppkontsert oli väga vär- vikas, paljude esinejate ja kuula- jatega.

Selline oli X Juubelisarve Orelis- uvi, mis kindlasti ei oleks teoks

saanud ilma kohapealse toetus- grupita: **Anu Lillemägi** (alati nii ilusad kavad ja plakatid!), **Aili Normak** (kindel tugi Juuru val- last), **Mari Põld** ja **Virge Kadarik** (kõik kohapealne vajalik abi lille- dest-kookidest kuni kirikuvõtme- teni) ja koguduse õpetaja **Kalle Kõiv**, ei saa nimetamata jätta ka **Kalev Kaske**, kes alati kohal ja kirikuruumi eest hoolt kannab. Orelisuve toetavad veel Juuru vald, Juuru Mihkli kogudus, Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtka-

pital, Raplamaa ekspertgrupp ja Hasartmängumaksu nõukogu.

Järgmine suvi ei ole ka enam kaugel, siis tähistame Juuru orelil 120. sünnipäeva. Esinema on tu- lemas lausa kaks välisorganisti, üks Soomest ja teine Poolast. Loodame kasutusele võtta uue kontserdikoha ja uudisena kuulu- tame välja soovikontserdi – esi- nejad mängivad kuulajate poolt valitud teoseid!

KRISTEL AER

Tšehhi tuntuimaid organiste Irena Chřibková Juuru orelil taga

Foto: KRISTEL AER

Suvelaagri lõppkontsert „Muusikameri“

Foto: JAAK KADARIK

Ilus suvepäev Harjumaa kirikutes ja palvemajades

Juba neljateistkümnendat korda sõitis 27. augustil pea nelikümnele kirikuvalvurilt ja huvilist suvisel palvereisile mööda Eestimaa pühakodasid. Seekord oli plaanis külastada kirikute kõrval ka vennastekoguduse palvemaju.

Nagu tavaks saanud, alustasime ka seekord oma palverännaku kodukirikust vendade peetud väikese palvuse ja ühislaulmisega.

Seejärel võttis buss suuna Hageri poole, kus sealse kiriku juures ootas meid juba kohalik õpetaja **Jüri Vallsalu**. Lisaks lühikele ajalooülevaatele rääkis õpetaja Vallsalu meile koguduse tänasest päevast, aktiivsest muusika-, laste- ja noortetööst.

Hageri kirik on omapärane selle poolest, et seda kaunistavad Kohilas elava tekstiilkunstnik **Ehalill Halliste** kristliku sümbolika gobeläänid. Eriti imetlusväärne oli altari taha valmistatud spetsiaalsesse vaibahoidlasse paigutatud rikkalik vaibakogu, mida saab erinevatel pühadel ja pidupäevadel kirikus kasutada. Niisugust unikaalset vaibakogu ei ole ilmselt ühelgi teisel Eestimaa kirikul.

Edasi sõitsime mõne kilomeetri kaugusel asuvasse **Hageri-Mäe-**

küla vennastekoguduse palvemajja, kus oli meie lahkeks saatjaks ka õpetaja Vallsalu. Imetlesime 1820. aastal, mõnedel andmetel isegi 1811. aastal ehitatud palvelat, selle suurust, korrashoitud, vaatasime pikkade laudadega kõrvalruume, kus lastelaagreid ja ühiseid palvesöömaaegu korraldatakse. Hageri palvemaja on tõenäoliselt Eesti mandriosa vanim vennastekoguduse palvemaja.

Peale väikest jalutuskäiku palvela ümber võtsime suuna Keila poole. **Keila kirik** on Harju maakonna suurim keskaegne maakirik ja kannab pühak Miikaeli nime nagu meie kirik Juuruskis. Õpetaja **Marek Roots** oli meid juba ootamas. Esmalt imetlesime uut Saksamaalt tellitud kirikukella, mis oli altari ees vaatamiseks, õnnistamise ja ülestõstmise ootel.

Edasi vaatasime kirikuaeda ja hiljem ka Martin Lutheri ausammas, mis on taastamise ootel. Päevakavva mahtus ka **Keila muuseumi** külastamine, sealse ekspositsiooniga tutvumine. Ühine lõunasöök Keilas söögikohas „Usin“ pika valge linaga kaetud laua ümber pakkus nii maitsekuu ka esteetilise elamuse. Tänu **Bivianile**, kes meile selle koha välja otsis.

Pärast lõunasööki külastasime **Saku Toomase koguduse maja**, mis on endine vennastekoguduse palvemaja ja kus meid võttis lahkelt vastu sealne koguduse õpetaja, Norrast pärit ja Oslo Ülikoolis teoloogiat õppinud **Magne Molster**, kes 2012. aastal noore misjonärina koos eestlannast abikaasa ja väikese pojaga Eestisse tuli. Ta on omandanud suurepäraselt eesti keele ja on oma koguduse poolt armastusega omaks võetud. Praegune maja on kogudusele kitsas, plaanis on uue ja suurema kiriku ehitamine, mille projektiki on valmis.

Edasi läks rännak **Jüri** suunas. Kiriku juures oli meil vastas enamusele tuttav õpetaja **Tanel Ots**. Et kirikuaias on mälestusmärk esimesele eestikeelsele piiblile (1739. a Jüri kirikuõpetaja Anthon Thor Helle tõlkes) ja mis avati 14. oktoobril 1989. aastal tõlke ilmumise 250. aastapäevaks, tegime selle juures ühispildi ja suundusime kirikusse.

Õpetaja juhtis meie tähelepanu kiriku akende kunstipärastele metallist trellidele, mis on meie endise kirikuõpetaja **Jüri Bärge** looming. Teadsime, et Jüri oli tark sõnaseadja ja osav töömees, aga et ta midagi niisugust on

teinud, oli meile uudiseks. Jüri kirikus äratas tähelepanu veel siseruumis 1930. aastatel kasutusele võetud ja läbi nõukogude aja säilinud värvikombinatsioon – sinine, must ja valge.

Õpetaja **Tanel Ots** tuli meile saatjaks ka **Nabala vennastekoguduse palvemajja**. Hoone on ehitatud 1926. aastal. Vennastekoguduse peavanem **J. Leidtorf** olevat palvelat sisseõnnistades andnud hoonele nimeks „Nabala vendade ja ringkonna armastuse maja“. Palvemaja tegutses kogukogudeaja, kuigi vahepeal üritati sellest kolhoosi kontorihoonet teha. Käesoleval ajal toimuvad palvelas laste kunstiringi tunnid, käib koos täiskasvanute piibliring ning iga kuu 4. pühapäeval on kuulutusetund.

Tihe ja huvitav päev oli õhtusse kaldumas, Nabala suurte puude varjud olid palvemajast väljudes pikaks veninud ja nii tõttasime bussi, et õhtuteenistuse ajaks Kose kirikusse jõuda, kus Kose kihelkonnapäevade raames pidas vesperit meie endine hea õpetaja **Marko Tiitus**, kes praegu teenib Viljandi Jaani kogudust.

Päeva lõpetasime Kose koguduse pastoraadis küünlavalgel laudade ümber, kus jagasime reisi-muljeid ja kuulasime endiste õpetajate **Marko Tiituse** ja **Tauno Kiburi** mõtteid. Õpetaja Tiitus tundis heameelt selle üle, et tema ajal alustatud kirikuvalvurite palverännaku traditsioon Juuru koguduses edasi elab ja soovitas seda kindlasti jätkata, sest Eestimaal on ju nii palju veel nägemata imelisi pühakodasid.

Tänu selle kordaläinud ja vaimu rikastanud päeva eest meie ajaloolasest kirikuteenija **Kalev Kasele**, kes reisiplani koostas, kokkulepped vastuvõtjatega sõlmis, sõidu vältel jagas huvitavat ajaloolist teavet külastatavate kirikute ja palvelate kohta ja korralduslikku poolt kandis.

Tänu meie vastuvõtjatele kohalikest pühakodadest, tänu bussijuht **Imrele** ja kõige suurem tänu Loojale, kes andis ilusa ilma, tänu millele kõik suurepäraselt sujus. Oli ilus ja õnnistatud suvepäev!

Rändurid Jüri kirikuaias, piiblitõlke mälestusmärgi juures

Foto: KALEV KASK

TIIA-HELLE SCHMITTE

Vennastekoguduse õdede grupi väljasõit Juuru

Vennastekoguduse Endla palvelas koguneb regulaarselt kord kuus õdede grupp, kus kohale tulnud õed jagavad oma kogemusi, õpitakse mõnda kirjakohta paremini tundma, lauldakse ja palvetatakse. Juba traditsiooniks on saanud, et kord aastas, mõnel suvekuul korraldatakse väljasõit mõnda ilusasse ja põnevasse kohta. Väljasõidu eesmärgiks on lihtsalt veeta koos aega, tutvuda mõne põneva paigaga ja pisut

koos ka Jumalat otsida. Sellel aastal valisime väljasõidu kohaks Juuru ja ajaks 20. augusti – Eesti taasiseseisvumise 25. aastapäeva.

Teekonda alustasime Endla palvemaja juurest kolme autoga ja esimene peatuspaik oli Juuru kirik, mille juures ootas meid armas noor vennastekoguduse vend ning ühtlasi EELK Juuru Mihkli koguduse kirikuteenija **Kalev Kask**. Eelneva kokkuleppe kohaselt oli vend Kalev lubanud

teha väikese ülevaate Juuru kiriku ajaloo kohta. Nii mõnigi eakam reisi-kaaslane kinnitas hiljem, et on oma pika eluea jooksul paljudes kirikutes käinud ja mitmeid tutvustusi kuulnud, kuid nii huvitaval, sisukal ja meeldejääval ekskursioonil polegi osalenud.

Väga kogetav oli see, et Kalev Kask ajaloolasena on ise kiriku ajalugu uurinud ja iga detaili kirikus sees kui ka kirikuaias oli talle tuttav ja ta oskas nende eri-

Urve Aun, üles oreli taha ja nii kuulsime võimsa pilli kauneid helisid ja saime koos mõned laulud laulda. Kui kirikuga oli tutvutud ja laulud lauldud, siis jätkus teekond kirikuaias, kus silma jäid põnevad kivist rõngasristid, millest üks pärines lausa 17. sajandist. Samuti uurisime lõunavärava kohal asetsevat päikesekella ja tahtsime kindlaks teha, kas see ikka õiget aega näitab. Aga otse loomulikult ei tunne päikesekell suveaega.

Edasi mahutasime end taas autodesse ja tegime väikese sõidu kunagi Vennastekogudusele kuulunud Juuru palvemaja juurde. Paar aastat tagasi müüdi suur palvemaja maha, kuna ei jätkunud jõudu ega vahendeid selle kordategemiseks ning hooldamiseks. Maja juurde jõudnud, avastasime, et uus pererahvas on kohal ja kahtlesime, kas meid lubatakse maja lähemalt silmitseda. Tegelikult aga osutus sealolnud noor perekond väga külalislahkeks, pereema kutsus meid isegi majja sisse, kus saime näha hoone praegust olukorda. Kurb, et kunagi paljudele inimestele armas ja hästi hooldatud palvekoda oli ajahamba poolt puretud ja ei villaveski ega kanala, mille kasutuses maja pärast koguduselt äravõtmist oli, ei aidanud hoone säilimisele kaasa. Praegune omanik on oma õlule võtnud tohutu suure töö, et maja katust ja sisemust kohendada ja tagada hoone püsijäämine.

Märkamatu olid tunnid läinud ja saabus aeg koguneda Juuru kogudusemaja hoovi, kus ootas meid õunapuude alla valge linaga kaetud laud. Saime pisut keha kinnitada, veel koos osaduses olla, palvetada ja laulda. Sealgi oli meid vastu võtmas armas vend **Kristjan Paju**, kes tegi meile ringkäigu majas. Seejärel asutasime end tagasiteele Tallinna.

Kokkuvõttes jäid osalejad väljasõiduga väga rahule ja olime tänulikud koosveedetud aja, uute teadmiste ja suurepärase vastuvõtu eest ning rõõmustasime, et Jumal kinkis meile ka suurepärase ilma ning kordamineku.

Külalised ja pererahvas Juuru palvemaja juures

Foto: SALME NIILISK

Juuru koguduse lugijavennad Kristjan Paju ja Kalev Kask

Foto: SALME NIILISK

pära kenasti välja tuua. Näiteks faktid, et Juuru kiriku kantsel toetub ainult puidust Moosese kujutavale skulptuurile või et kantslit kaunistavad evangelistide figuurid ja nende all olevad nimed on segamini läinud. Kui sellistele detailidele tähelepanu poleks juhitud, siis ei oleks keegi osanud neid põnevaid asju üldse märkida.

Muljet avaldasid ka vitraažaknad kahel pool altarit. Ühel oli kujutatud Peetrus ning teisel Johannes. Kuna 1895. aastast pärinevad vitraažid olid mõni aeg tagasi renoveeritud, siis nad lihtsalt tõmbasid tähelepanu oma kirkaste värvidega.

Pärast kiriku sisemusega tutvumist läks üks reisikaaslastest,

Jumala hoolitsus

Sellist teemat kandis septembrikuu esimene pühapäev, 4. september, kui pidasime kolmandat aastat järjest meele Juuru palvemaja, seekord 202. aastapäeva. Pühapäeva juhtsalm oli „Heitke kõik oma mure tema peale, sest tema peab hoolt teie eest!“ (1Pt 5,7)

Jumalateenistus kirikus

Päev algas seekord armulauaga jumalateenistusega Juuru Mihkli kirikus. Teenis koguduse hingekarjane **Kalle Kõiv**. Jutluse aluseks oli Psalmi 127 kaks esimest salmi, mis kõnelesid sellest, et töö korramine on Jumala kätes.

Õpetaja kõneles: „Jumal kannab hoolt selle üle, et me mõistaksime, et otsiksime seda, et me januneksime selle järele – mis on kõige tähtsam. Jumala lapse staatus ja igavene Jumalariik. See ongi Jumala hool ja armastus. Ja kui me oleme selle kõige tähtsama leidnud, siis kõik ülejäänud, ehk kõik mis teise- ja kolmanda järguline, antakse meile pealekauba. (...)“

Ei olegi oluline, kas tõused vara või hilja, lähed magama varem või hiljem. Oluline on, et pühendasid osa igast päevast Issandale, selle päeva kinkijale, kas või ühe kümnendiku, nii nagu Piiblis kirjas. Neljateistkümnest üleväl oldud tunnist (hommikul kaheksast – õhtul kümneni) teeb see üks tund ja 24 minutit. Lugege pühakirja, palvetage, olge vaikuses ja kuulake. Oodake ja olge ärkvel. Vaadake ja püüdke mõista.“

Kuulutustund pastoraadis

Pärast jumalateenistust kogunesime koguduse ajaloolisse pastoraati, et kinnitada keha ja viia läbi vennaste kuulustund. Tunni viis läbi kohalik vastutav vend

Kalev Kask, laule saatis süntesaatoril öde **Mari Põld**. Päeva loosungid olid järgmised: „Meil on Jumal, kes päästab, ja Jumal, meie Issand, toob välja surmast ki!“ (Ps 68,21) ja „Õhtu jõudes, kui päike oli loojunud, toodi Jeesuse juurde kõik haiged ja kurjast vaimust vaevatud“ (Mk 1,32).

Lektsioone lugesid vend **Heiki Tali** ja öde **Ester Ilves**. Kuulutustunni peakõnelejakas oli palutud vend **Aivo Prükk**, kes on Maarja-Magdaleena koguduse õpetaja Tartumaal. Samuti kuulub ta Eesti Evangeelsesesse Vennastekogudusse (EEVK) ja on tegev Vaimulike Loosungite väljaandmisel.

Vend Aivo kõneles, et meil on Päästja, kes teeb meid vabaks, terveks – ta teeb meid uuel viisil elusaks. Me oleme tulnud surmast ellu, kui me armastame oma ven-

di. Jumal saab aidata ainult siis, kui anname end täielikult Tema kätte. Kõik suured asjad saavad alguse inimese pöördumisest Jumala poole.

Kohalik vend Heiki Tali jagas kogemust teest Jumalaga: „Jumalariik on lähedal, vaid meelega paranduse kaugusel. Usus ja armastuses on tähtis täielik pühendumine, siin ei ole kohta kahtlustele ega poolikutele lahendustele. Hukkamõistmist väärivad inimeste halvad teod, mitte inimene ise.“

Loeti ette ka saabunud tervitused. EEVK peavanem **Eenok Haamer** kirjutas oma tervituses, et isegi kõigi murede Jeesuse peale heitmiseks vajame andlikkust (1Pt 5,6). Jumala usaldamine saab ainult siis võimalikuks, kui oleme valmis Tema ees alanduma. Meie elu ei saa olla jaota-

tud minu ja Jumala tegutsemiseväljaks.

Tervitus oli ka vend **Marek Rootsilt** Keilast, kes soovis kõigile Jumala abi ja õnnistust jumalariigi töös Juuru mail. Vend **Jaane Lend** kutsus kõiki järgmisel pühapäeval Nabala palvemaja 90. aastapäevale.

Järgnes vaba sõna ja koha-pealsed tervitused. Vend **Vello Niilo** Tartust jagas mõtteid Herrnhuti loosungikalendri „Valgus ja Vägi“ põhjal, et ükski appihüüe ei lähe tühja neil, kes Jumalast kinni hoiavad. Öde **Salme Niilisk** Endla palvemajast kõneles Jumala täieliku usaldamise olulisusest ning julgustas kohalikke vendi ikka koos käima. Lõpupalve pidasid vend Aivo ja Kalev.

Ajaloolise palvemaja külastus

Kel pärast kuulustundi kiiret polnud, oli võimalus külastada ajaloolist Juuru palvemaja. Lahke pererahvas oli kodus ja meil oli võimalus ka palvemaja seestpoolt näha. Palvela paar ruumi on seatud elamiseks korda ja on kasutusel peamiselt nädalavahe-tustel. Kinkisime pererahvale mälestuseks Juuru palvemaja raamidud foto, meenutuseks palvela hilgeaegadest.

Kui paar aastat tagasi EEVK müüs halvas olukorras palvela ära, siis ei osatud arvata, et see äratas nii palvela ja kui ka kohalikud. Uued omanikud on palvelat ja selle ümbrust hoolsalt korastamas ning väike vennaste osadusgrupp saab regulaarselt kord kuus kokku kohalikus kogudusemajas. Looja teeb imetegusid, Tal on meie kõigi jaoks oma plaan – usaldagem oma tee Tema kättesse!

Kuulutustunni peakõneleja vend Aivo Prükk ja kohalik vend Kalev Kask

Foto: SALME NIILISK

KALEV KASK

Esimene hõbeleer Juuru Mihkli koguduses!

Esimest korda ajaloos kutsus Juuru Mihkli kogudus kokku 21. augustil k.a. hõbeleeri. Oodatud olid 1990. ja 1991. aastal Juuru koguduses leeris käinud, keda oli ühtekokku 98 inimest.

Mis on hõbeleer ja miks see kokku kutsuti?

Kui kuldleer tähendab 50 aastat leerist, siis hõbeleer 25 aastat

leerist. Hõbeleeri ei ole Juuru kirikus enne kokku kutsutud. Seda tingis aga tõsiasi, et oleme kuldleeridega jõudnud niisuguste aastakäikudeni, kus leeriskäijate hulk on muutunud väga väikeseks. Nõukogude võim suutis oma igasuguste mõjutusvahenditega inimesed peletada kirikust eemale, sest leer on midagi avalikku, sa pead teiste ees oma usku tunnistama.

Teisest küljest oleme jõudnud aega, kus 25 aastat ja enam tagasi olid suured leerigrupid. Hõbeleer on võimalus oma leeri meelde tuletada, leeritöötust uuendada ning taas kord õnnistatud saada ja armulauale tulla. Me ei küsi range häälega: „Kus te vahepeal olete olnud?“, vaid oleme väga rõõmsad, kui inimesed üle pikkade aastate tulevad ja arvavad, et nad ikkagi tahaksid

selle töötuse järgi olla, osa saada nendest jõu ja rahu allikatest, mida kirikul pakkuda on.

Hõbeleeripüha Juuru kirikus

Kaunis päikesepaisteline leeripüha algas kirikukellade helistamise järel piduliku protsessiooniga, kus õpetaja ja 26 leerilast kogunesid altari ette. Järgnes ta-

vapärane armulauaga jumalateenistus. Kaks leerilast, abielupaar ja aktiivsed koguduseliikmed **Eve** ja **Rein Haggi**, teenisid jumalateenistusel kaasa ka pühakirja lugemisel.

Pühapäeva teemaks oli Meie ligimine. Koguduse õpetaja **Kalle Kõiv** kõneles juttuluses: „Eile tähistas Eesti Vabariik oma taasiseseisvumise 25. aastapäeva. Täna tähistame meie siin Juuru Mihkli kirikus, kallite õdede ja vendade 25. leeriaastapäeva. Päeva, mil nendest said täieõiguslikud koguduse liikmed. Päeva, mil nemand loobusid iseseisvusest. Sest just nii võib kirjeldada või iseloomustada inimest, kes toetudes teadlikult oma usule, annab enast ja kogu oma elu Taevase Isa hoolitseda ja juhtida. Loobudes isekusest, enesekeskusest, ainuüksi enesele lootmisest, oleme pööranud pilgud Jumala poole, et tänada Teda iga päeva eest, iga hetke eest, mida Ta oma armulikkuses on meile kinkinud!“

Pärast jutlust kutsuti hõbeleerilapsel uuesti altari ette, et tunnistada veelkord oma usku ja õpetaja pani oma õnnistavad käed nende üle, igaüks sai eraldi õnnistatud. Järgnes kirikupalve, armulauaosadus ja õnnistamine. Viimaks koguneti võidukaare alla, et võtta vastu tähtpäevaõnnitlusi. Pidulik protsessioonis kirikust väljumise järel koguneti koguduse ajaloolise pastoraadi aeda, et kinnitada keha ja meenutada möödunud leeriaega.

Meenutusi leeriajast

Õed **Ebbe Sündema** ja **Eneli Oesalg** meenutasid, et leeritundides minna soovitas neid nende ema **Laine Oesalg**, kel oli soov, et ta tütreid ja tüträtütred

- ▶ **Hõbeleerilapsed 21. augustil 2016 Juuru kirikus**
- ▶ **Leerilapsed 26. augustil 1990 Juuru kiriku ees**

Fotod: JAAK KADARIK

saaksid ristitud. Enne laste ristimist tuli aga ka leeris käia. Leeritundidesse said kutsutud ka tulevased vaderid. Nende ristijaks ja leeritajaks oli õpetaja **Jüri Bärge**, kelle mõju oli kahtlemata sügav ja kirjeldamatu.

Sel ajal oli nende perel tihe kontakt õpetaja Bärgega, kuna nende Järlepa laseteaia juhatajast ema oli talle justkui vahelüli külarahvaga suhtlemisel. Leeritunnid toimusid lasteaia ruumides. Osalejad olid peamiselt lasteaia töötajad ja nende lähedased, ent oli ka lapsevanemaid ja mõni liitus ka kuulutuse peale. Tun-

nid toimusid kas kord nädalas või üle nädala. Soovitusliku kirjanuduse loetelu pikenenud aga iga tunniga.

Veel meenub neile, et üheks tunniks tuli leerilastel hankida väga hea võimendus koos kõlaritega, et kuulatava heliteose kvaliteeti odavaga mitte rikkuda. Samal perioodil tegutses Järlepa lasteaia ka pühapäevakool. Hiljem osalesid õed Taize kogunemistel Budapestis ja Münchenis. Side ja suhe kiriku ja Jumalaga on neile südamelähedane, kuigi aktiivseid kirikuskäijad neist ei ole saanud.

Esimeses hõbeleeris osalesid:
Heli Arrof, Eve ja Rein Haggi, Eljo Illopmägi, Ülle Joona, Marju Kaur, Kalle Kivi, Annika Lepikult, Holger Liiker, Saima Lubi, Eneli Oesalg, Ülle Pajumets, Tiiu Pranno, Marika Põlts, Eda Rebane, Vaike Riisalu, Eldi Sinivee, Pille Sinivee, Pille Särekanno, Ebbe ja Koit Sündema, Elle ja Kalev Turu, Aarne Täpsi, Anneli Vassil, Marit Visk.

KALEV KASK

Pori Teljä koguduse kammerkoor Juurus

2. advendipühapäeval, 4. detsembril, oli meie kogudusel külas Pori Teljä koguduse kammerkoor paarikümne laulja ja koguduse liikmetega. Grupi juht oli kaplan **Jarkko Willman**. Külalised saabusid Tallinnast juba enne kella kümnet hommikul.

Külaliste esimene käik oli kirikusse. Pärast kirikuga tutvumist jäid lauljad kirikusse harjutama ning ülejäänud suundusid pas-

toorati kuumate jookide juurde. Meie tublid naised eesotsas **Ester Ilvese, Mai Lemberi** ja **Ave Kadarkuga** olid teelaulu head-paremat pannud ning teed juues said külalised ühtlasi teavet Juuru Mihkli koguduse kohta, mida jagas allakirjutanu ja tõlkis Jarkko Willman. Tegime ka väikse ringisõidu Juuru alevikus.

Koor teenis jumalateenistusel kaasa 4 lauluga, laulud olid eri-

nevates stiilides ja meeleoludes, spirituaalset kuni Urmas Sisaski *Sanctuseni*. Viimase laulu esitas koor eesti keeles ja see läks meie kuulajatele erilisel hingel.

Pärast jumalateenistust pakusime külalistele lõunasöögi koolimajas, selle lõppedes toimus kingituste vahetus. Meie poolt oli koguduse liikmete **Heiki Tali, Eedo Lubi** ja **Ave Kadarku** valmistatud Meie Isa palve gravee-

ring klaasile, mille juurde käis valgustusefekt. Külalised töid kingitusi põhiliselt pühapäevakooli ja lasteküla lastele, kuid ka Soome läheneva Iseseisvuspäeva puhul said vanemadki inimesed selle päeva auks valmistatud kompekke maitsta. Tänuõnadega saatsime külalised teele, lubades tulevikus jälle kohtuda.

(Järgneb lk 8)

Pori Teljä koguduse kammerkoor Juurus

(Algus lk 7)

Paar päeva hiljem kirjutas Jarkko Willman: "Suur aitäh teile külalislaskuse eest! Väga ilusad mälestused mees Juuru kogudusest. Vana pastoraadi hommikutee, Estri leib, Joel-Siimo giidindus, jälle väga sisurikas Kalle jutlus, maitsev lõunasöök – kõik oli väga hästi. Söitsime läbi imelumiste põldude Jänedale ja Tallinnas käisime esmaspäeval KGB-muuseumis. Meie kammerkoor sai kutse ka Tallinna Soome saatkonda ja pärast jumalateenistust olime kogu grupiga Toompead külastamas ja koorilaulu kuulamas. Tulime öösel tagasi koju Porisse ja oleme andnud tervitused edasi ning Jaagu ilusat filmi vaadanud."

Tänu Jumalale, kes meid heade sõpradega on õnnistanud.

JOEL-SIIMO PÖLD

Video külaskäigust:

www.youtube.com/watch?v=QjuTnsmE4VQ

KOGUDUSE TEATED:

- **JUMALATEENISTUS** Juuru Mihkli kirikus igal pühapäeval kell 11.00.
- **LAUBAÕHTA** ehk pühapäevaks valmistumise palvus kirikus igal laupäeval kell 18.00.
- Iga kuu 1. pühapäeval toimub pärast jumalateenistust **KIRIKUKOHV** pastoraadis (Side tn 1).
- **PALVETUNNID** aastaringelt kuu 1., 2. ja 3. kolmapäeval kell 18.00 kogudusemajas (Tallinna mnt 24)
- **PÜHAPÄEVAKOOL** oktoobrist maikuuni kuu 1. pühapäeval kl 11.00 ajaloolises pastoraadis.
- **PIIBLITUNNID** septembrist maikuuni kuu viimasel kolmapäeval Juuru raamatukogus ning kuu viimasel neljapäeval Kaiu raamatukogus.

TULEMAS ON JUHATUSE VALIMISED

Vastavalt EELK Kirikuseadustikule on kogudusel kohustus iga 4 aasta järel valida uus juhatus, revisjonikomisjon või revident ja

2 sinodisaadikut ning nende asemikud. Juhatus ülesanne kooskõlas EELK põhikirjaga on olla koguduse vaimulikele toeks koguduse usulisel ja kõlbisel ülesehitamisel ja edendada koguduse tegevust, ajades põhiliselt koguduse majandusasju.

Koguduse täiskogu tuleb kokku 29. jaanuaril 2017, kus tähtsamad punktid koosoleku päevakorras on seotud valimistega. Et võtta hääleõigusega osa täiskogu koosolekust või kandideerida valitavasse ametisse peavad olema täidetud EELK põhikirjas § 51 toodud nõuded: koguduse täiskogusse kuuluvad kõik konfirmeeritud koguduse liikmed, kes eelmisel või jooksva kalendriaastal on käinud armulaul ning tasunud liikmemaksu või teinud liikmeannetuse ning kelle õigusi ei ole kirikukari korras piiratud.

Kandidaate koguduse uude juhatusse võivad esitada praegune juhatus ja vähemalt viiest täiskogu liikmest koosnevad grupid, eeldusel, et on olemas kandidaadi nõusolek kandideerimiseks juhatusse liikme kohale.

Koguduse juhatus

RISTITUD

2. oktoobril 2016

Madis ja Egle Ellisaar (Järlepast) lapsed:
LISELLA ELLISAAR (s. 28.05.2005 Kurna),
ristivanem Olga Lobjak,
ELIAS ELLISAAR (s. 04.08.2015 Vantaa,
Soome), ristivanem Merle Saks.

Foto: EGLE ELLISAAR

Elias Ellisaare ristimine

14. oktoobril 2016

Kristjan ja Lea Jalukse (Juurust) tütar,
KAISA JALUKSE (s. 29.10.2015 Juuru),
ristivanemad: Ivika Uslov, Margit Talvoja,
Mats Kangur.

11. detsembril 2016

Raivo ja Kersti Jundas poeg
RIVO JUNDAS (s. 16.06.1980 Tallinn),
Rivo Jundas ja Birgit Algma (Viimsist) lapsed
BRITALI JUNDAS (s. 05.09.2014 Tallinn) ja
ROMET JUNDAS (s. 17.03.2012 Tallinn),

Vladimir Tuul ja Lea Seeder poeg
VIRGO TUUL (s. 18.12.1977 Juuru).

31. detsembril 2016

Virgo ja Kaili Tuul (Kohilast) lapsed:
TEELE TUUL (s. 07.06.2006 Tallinn),
TAAVI TUUL (s. 28.03.2013 Tallinn) ja
TRIIN TUUL (s. 13.09.2016 Tallinn)

Mina olen viinapuu, teie olete oksad.
Kes jääb minusse ja mina temasse,
see kannab palju vilja. (Jh 15:5)

KONFIRMEERITUD

11. detsembril 2016

BIRGIT ALGMA (Viimsist)
RIVO JUNDAS (Viimsist)
VELLO PURRE (Tallinnast)
VIRGO TUUL (Kohilast)
AVE VOODLA (Tallinnast)

Jeesus ütleb: Mina olen maailma valgus.
Kes järgneb mulle, ei käi pimeduses,
vaid tal on elu valgus. (Jh 8:12)

LIIKMEANNETUSED

Liikmeannetusi ja muid sihtotstarbelisi annetusi võetakse vastu koguduse kantseleis, teine võimalus on teha ülekanne koguduse arveldusarvele (SEB: EE311010220007994015, Swedbank: EE162200221060935648, maksekorraldusele palume märkida annetaja ees- ja perekonnanimi, elukoht ja selgitus).

Suur tänu kõigile, kes oma kodukogudust mees peavad ja toetavad!

LAULATATUD

31.12.2016 Juuru Mihkli kirikus

VIRGO TUUL ja **KAILI KALAMÄE**
(Kohilast)

Nüüd jääb usk, lootus, armastus, need kolm,
aga suurim neist on armastus. (1Kr 13:13)

AJAST IGAVIKKU ON LAHKUNUD JA KRISTLIKULT MAETUD:

* **VAHUR RAHULA 19. X 1934 – 15. VII 2016**
Maetud 23. juulil k.a. Juuru kalmistule

* **ARVI ROOSE 9. II 1945 – 24. VIII 2016**
Maetud 3. septembril k.a. Juuru kalmistule

* **HELMI TELGMAA 5. X 1911 – 16. X 2016**
Maetud 20. oktoobril k.a. Juuru kalmistule

Jeesus ütleb: Mina olen ülestõusmine ja elu.
Kes minusse usub, see elab, isegi kui ta sureb. (Jh 11:25)

EELK Juuru Mihkli koguduse kantselei

(Tallinna mnt 24, 79401 Juuru, Rapla maakond) on avatud kolmapäeviti kell 12–16 (Õpetaja kõnetunnid on kantseleiaegadel või kokkuleppel); telefon ei ole kasutusel (!); e-post: juuru@eelk.ee. Kodulehekülj: www.juurukirik.ee. Facebookis: www.facebook.com/eelk.juurukirik.

Koguduse õpetaja **Kalle Kõiv**
(tel 501 2325, e-post kalle.koiv@eelk.ee)

juhatusesimees **Joel-Siimo Pöld**
(tel 521 0612; e-post joel.siimo@gmail.com)

kirikuteenija **Kalev Kask**
(tel 5332 8638; e-post kalev.kask.89@gmail.com)

TOIMETUS:

vastutav toimetaja
KALEV KASK,
keeletoimetaja
TIIA-HELLE SCHMITTE,
fotoimetaja
JAAK KADARIK,
kujundaja-küljendaja
ANU LILLEMÄGI.

Trükk OÜ Vali Press,
trükiarv 100